

Minnen från Olympiaden 1936.

Det var en glad och förväntansfull skara, som på kvällen den 30 juli 1936 var samlad i Trälleborg för att anträda resan till Berlin och Olympiska Spelen. 1400 svenska gymnaster, manliga och kvinnliga, hade kommit från alla delar av landet för att ge sig ut på svensk gymnastiks hittills största vikingatåg. Alla voro väl förberedda för sin uppgift och av en omtänksam organisationskommitté utrustade med allt, som skulle göra resan lätt och angenäm. På alla kappsäckar lyste den speciella adresslappen med de olympiska ringarna, på alla kapp- och rockuppslag satt den svenska flaggan i emalj och i alla plånböcker och väskor lågo Olympia-Ausweis, stadionbiljetter och andra inträdeskort.

Julikvällen var varm och vacker, och de som gripits av farhågor för sjösjuka blevo allt lugnare efterhand som tiden för den första färjans avgång närmade sig. Sjuhundra passerade i första omgången tull och biljettkontroll. Tyska tullmän synade resväskornas innehåll här och där. Det tog tid, men så småningom var den stora kön avverkad, och alla lyckligt ombord på ångfärjan

"Preussen", som var den första som skulle avgå, och på den även vi Geflegymnaster.

En timme senare stävade den svenska färjan "Konung Gustaf V" med de återstående 700 ut ur Trälleborgs hamn. Östersjön tedde sig fridfull och gymnasterna kunde i lugn och ro orientera sig å färjan. Ombord fick vi också en utmärkt supé, bekostad av organisationskommittén.

Fram mot midnatt började ljusskynta i söder. Fyrrar blänkte, och Rügens vita kalkklippor skyntade genom dunklet. Ljusen i Sassnitz framträdde tydligare, och snart låg färjan på de tyska sidan.

Det blev ett överraskande festligt och hjärtligt mottagande. Hamnen var smyckad med mängder av röda hakkorsflaggor och vita olympiska dukar, gröna girlanger och transparanger med välkomsthälsningar. En musikkår spelade och fackelbärande S.-A.män bildade häck, då vi gingo i land. Sassnitz' borgmästare höll ett hjärtligt välkomsttal, och en av de svenska ledarna svarade med ett tack, musik kåren spelade "Deutschland, Deutschland über alles" och Horst Wesselsången och även "Du gamla, du fria" spelades. Man hurrade för Tyskland och Sverige; och så fingo vi därefter i fackelsken begiva oss till de väntande långa tågen, som skulle föra oss till Berlin. Vid dessa hade samlats en mängd sassnitzbor, trots den sena timmen. Det

tog lång tid, innan den väldiga skaran tagit plats i tågen, men vid 1-tiden satte sig tågen i gång. Sedan vid 7-tiden började vi märka Berlins närhet och snart rullade tåget genom förstäderna. Flaggor, flaggor och åter flaggor var det intryck, som främst fäste sig i minnet.

Dallgow-Döberitz var målet för de manliga gymnasterna, Wustermark för de kvinnliga, båda stationerna nära 3 mil från Berlins centrum. Tågen stannade först i Döberitz, där pojkarna stego av. Från stationen ljud en väckande marsch, en stor musikkår stod uppställd och hälsade de svenska pojkarna. Men tåget ångade vidare och om några minuter voro vi framme vid Wustermark. Även där möttes vi av militärmusik och med den i spetsen tågade vi fram till militärförläggningen i Elsgrund, där vi skulle bo. "Die deutsche Wermacht grüsst ihre Gäste" stod det på en lövsmyckad transparang över ingången till vårt läger, där militära poster stode i sin vaktkur och bevakade ingången. Vi blevo inkvarterade i baracker med militärsängar, var och en fick sitt skåp att förvara kläderna i och en logementsbefälhavare stod för ordningen i varje barack. Inom lägret fanns tillfälle till dusch. Där fanns också sjuksystrar, som plåstrade om oss. Där fanns bank, postkontor, frisérsalong, butik samt servering.

Vår lägerchef, fröken Fischer, hade utfört ett fullkomligt jättearbete med hjälp av fru Birgit Klingberg,

f.d. Geflegymnast, och många andra krafter att ordna allt till det bästa.

Lägrets högtidliga öppnande ägde rum samma dag, vi anlände. Det var en stämmingsfull stund, då organisationskommittén, såväl svensk som tysk, alla ledare och gymnaster voro uppställda på planen. Den tyska flaggan hissades under tonerna av "Deutschland, Deutschland über alles" och "Die Fahne hoch", och den svenska under det att "Du gamla du fria", klingade ut över nejden. En liknande högtidlighet ägde även rum i det manliga lägret. Inom vårt läger bodde också finsskor och danskor, men dessa hade ännu ej anlämt, utan deras flaggor hissades senare. Major Röpke, chef för lägret i Elsgrund, tilldrog sig genast allas uppmärksamhet genom sitt underbara leende och sin aldrig sinande vänlighet.

Den första middagen i lägret blev en angenäm överraskning, då det bjöds på god och vällagad mat. Vi fingo äta dels i en stor matsal dels ock i ett jättetält.

Redan första dagen igångsattes träningen för mass-truppen på ett övningsfält intill förläggningen. Vid övningen stod dagligen en musikkår till gymnasternas förfogande liksom ock en högtalarbil. Vid ut- och hemmarscher-na gick musiken i teten och underlättade marschen. Denna musikkår underhöll även någon stund varje dag inom lägret. Ledarna och gymnasterna fick arbeta hårt och omsorgsfullt.

Varje dag hade vi hård träning och var hela massan uppdelad i små avdelningar, som tränade för sig och sedan alla tillsammans. Inmarschen tränades icke minst och uppmarschen till våra resp. platser. Fröken Marrit Hallström, vår ledare, och hennes medhjälpare hade i sanning ett drygt arbete.

Den första dagen fingo vi ej lämna lägret utan alla skulle gå till vila efter den långa resan. Dagen efter, den 1 aug., var dagen för Olympiska spelens öppnande, till vilket biljetterna månader i förväg varit slutsålda, men vi hade fått förmånen att få vara med. På förmiddagen hade vi först övning. Ledarna hade massor av rättelser och ändringar att göra, och vi tyckte nog det såg omöjligt ut.

Kl. 4 skulle det högtidliga öppnandet börja. Redan tidigt på middagen stego vi ombord på de extratåg, som skulle föra oss till olympiastationen Reichsportfeld. Vi tyckte vi voro många, men ack så försvinnande få, då vi blandade oss med den oerhörda människomassa, som mött upp vid Stadion, i vilket över 100.000 människor kunde rymmas. Från våra platser hade vi en utmärkt överblick över det storslagna skådespelet. Som ett jättelikt vidunder kretsade "Graf Zeppelin" över Stadion. Rikskanslern och ledaren Adolf Hitler intågade högtidligen, hälsad av fanfarer från väldiga musikkåror på de höga olympiatornen

och ett gränslöst jubel från människomassan. Den femringade olympiska flaggan gick i topp och man hörde den olympiska klockans dova högtidliga klang med dess bud till världens ungdom. Vi fingo bevittna alla nationernas intåg, rikskanslerns invigningstal, avläggandet av den olympiska eden, den olympiska kören och orkestern, de 10.000 brevduvornas uppstigande och det mest gripande ögonblicket, då den olympiska fackelbäraren under människomassans andlösa tystnad med den brinnande facklan löpte in och tände den olympiska elden. Allt var händelser, som vi alltid komma att minnas.

Efter stadionhögtidligheterna sågo vi oss därefter litet omkring i Berlin, som var i olympisk feststämning.

Dagen efter på söndagen var gudstjänst anordnad ute i det fria med predikan av svenska kyrkoherden i Berlin, assisterad av två tyska präster, varjämte vår militärorkester medverkade.

På eftermiddagen var officiell mottagning för de svenska gymnasterna på Berlins rådhus. Dit kunde ju ej alla få tillträde utan en del voro där, andra hade biljetter till Stadion och åter andra fingo företaga en flygtur över Berlin. Efter mottagningen var té-dansant anordnad på Krolloperan.

Varje dag hade organisationskommittén ordnat med utflykter i buss, stadionbesök och rundresor inom Berlin.

Vad som mest intresserade oss var naturligtvis Stadionbesöken. En flygtur över Berlin fingo alla gymnasterna vara med om.

Vi Geflegymnaster voro bl.a. med om en utflykt i bussar till en del sevärdheter i Berlins närhet. På återvägen fingo vi besöka Görings jaktpalats, Karinhall, där hans första maka ligger begravnen. Hon var dotter till Överste Fock, som en tid varit Överste vid Helsinges Regimente. Vid hennes grav nedlades av oss gymnaster en krans.

På onsdagen gävo de kvinnliga specialtrupperna sina uppvisningar. Dessa gävos ej på Stadion utan i det s.k. Sportstudentlägret, och vilka uppvisningar voro mycket väl besökta och följdes med det största intresse.

På eftermiddagen rådde spänning i vårt läger. Prinsessan Sibylla, som var i Berlin, var inbjuden till té. Men prinsessan Sibylla kom inte, men i stället fingo vi besök av kronprinsessan Märta. Samma eftermiddag hade ett par av specialtrupperna givit sina uppvisningar inom vårt läger, så vi blevo i tillfälle att se dem. Vidare hade danskorna en uppvisning och även finskorna gävo en gymnastikuppvisning och en uppvisning i folkdanser.

På torsdagseftermiddagen voro alla svenska idrottsmän och gymnaster av svensk-tyska föreningen inbjudna till en festlighet i svenska kyrkans park. Det blev en vacker och stämmingsfull fest i den vackra sommarkvällen. Parken

var upplyst av 100-tals kulörta lampor och på gräsmattorna stodo bord dukade med smörgåsar och förfriskningar. Dammerna i den svenska kolonien, som i svenska nationaldräkter skötte serveringen, hade åstadkommit icke mindre än 8000 smörgåsar.

Vid denna festlighet hölls tal av Prins Gustaf Adolf och av Kyrkoherde Forell. Bl.a. som voro närvarande voro Prinsessan Sibylla och Prins Karl Johan, greven och grevinnan Folke Bernadotte, dr. Sven Hedin, medlemmar av svenska beskickningen, de militära cheferna för våra gymnastikläger jämte flera andra tyska officerare.

P Prins Gustaf Adolf presenterade härvid vår svenske guldmedaljör vid Olympiska spelen Knut Fridell från Karlstad, och utbragte ett leve för honom. Därefter gävo de kvinnliga och manliga elitavdelningarna sina uppvisningar.

Dagarna gingo fort med arbete och nöje i behaglig omväxling. Fredagen var redan inne och dagen för uppvisningarna närmade sig. Redan kl. halv 5 på fredagsmorgonen voro Fröken Hallström och de manliga gymnasternas ledare på Stadion för att förbereda generalrepetitionen, innan dagens tävlingar skulle börja. Vid 6-tiden på eftermiddagen avgick tågen till Stadion. Det blev ganska sent innan Stadion tömts på sina 100.000 åskådare och planen utrymts. Mörkret föll på och de väldiga strålkastarna fingo sprida sitt ljus över den olympiska arenan, då vi

fingo marschera in. Två manstarka militära musikkårer, som dirigerades av vår kapellmästare Erik Bengtson, som komponerat vår ingångsmarsch och musiken till våra rörelser, spelade upp. Sedan vi utfört vårt program, marscherade de manliga gymnasterna in. De framträdde i sina vita dräkter i skarp relief mot den kvällsmörka bakgrunden och när den stora skaran rörde sig på den gröna mattan tedde den sig som ett böljande vitt fält, inramat av den röda löparbanan. Generalrepetitionerna gingo bra, ja så bra, att ledarna t.o.m. blevo smått oroliga för premiären. Men det var onödiga farhågor.

Memkomsten blev sen, men icke förty stodo borden dukade i matsalarna och trötta gymnaster kunde därför mätta och glada gå till vila. Det behövdes för praktiskt taget blev det sedan ingen sömn förrän följande måndag. Och nu var det bara fredag kväll.

På lördagen, som delvis kom med en ganska mulen himmel, fingo båda masstrupperna en sista avslipning med hela tre timmars träning. Men sedan blev det en välbehövlig vila till kl. 4 på eftermiddagen, då vi avtågade till järnvägsstationen för att fara till Stadion. Uppvisningen var utsatt till kl. 6,30 men på stadionarenan pågick tiokampen och den drog ut på tiden. Stadion var fullsatt, och i hederslogen syntes rikskanslern och hans ministrar, prins Gustaf Adolf och ett flertal andra celebra åskådare.

Himlen var något mulen, men det hotande regnet uteblev, och i stället blev det en av de vackraste stadionskvällarna under veckan.

 maratonporten stodo vi 600 svenska flickor med vår blågula fana i teten, redo för inmarsch. Tiokamparna fortsatte emellertid, men fastän 1500-metersloppet ännu ej avverkats, visades svenskarna den stora älskvärdheten att detta framflyttades. Tävlingsbanan blev utrymd och den starka musikkåren gjorde sig redo. Svenskornas intåg kunde börja. För första gången satt Hitler kvar i sin loge under en gymnastikuppvisning på Stadion, och därmed alla de övriga 100.000 åskådarna. Inmarschen, efter vad vi sedan hörde, blev hänförande vacker och hälsades med applåder från alla håll. Gymnasterna fyllde Stadions hela långsida och en god del av dess kortsida, så det åstadkoms en imponerade massverkan. Ståtlig var inmarschen, men ännu ståtligare gjorde sig uppmarschen på Stadions gröna gräsmatta. I 30 led stodo vi redo att börja. Bifallet brusade mot oss gymnaster. Ur tidningsurklipp citerar jag: "Rikskanslern följde med synbar förtjusning med och såväl han som hans sällskap applåderade oupphörligt. Efter hand som uppvisningen framskred, tilltog bifalls-åskorna i styrka. Allt vackrare och stämmingsfullare blevo rörelserna på den gröna planen. Gymnasterna hade gripits av sin uppgift och fullgjorde den med en inspire-

rad glädje, som uteslöt varje möjlighet till misslyckande. Publikens var hänryckt och nästan rörd i sin förtjusning, och det var icke utan att man såg tårar smyga sig fram i många ögon. Bifallet brusade från läktarna, och då de 600 svenskorna stodo färdiga att lämna planen, bröt en orkan av begeistring lös."

Utmarschen hade formen av en språngmarsch till trapporna på båda sidor under den olympiska elden. På trapporna bildade vi i våra ljusblå dräkter ett dekorativt inslag under den manliga truppens uppvisning. Även den blev ju en storartad succé. Bifallet under och efter uppvisningen övergick till våldsamma ovationer.

Efter stadiontriumfen rådde glädje i det svenska lägret och det var med väl tillfredsställda samveten, som vi begåvo oss till den anordnade kamratfesten i Zoos' Gartenrestaurants ståtliga marmorsal. Där höllos många och vackra tal, både av de tyska gästerna och våra svenska ledare. Efter supén blev det dans, varefter vi med extratåg fingo återvända till våra läger.

På söndagen blev det sedan uppställningar för avtackning av den tyska lägerledningen. Det blev högtidliga och vemodiga ögonblick med hjärtliga och varmhjärtade avskedstal från både tysk och svensk sida. Ett särskilt vackert och tilltalande inslag var, då den blågula fanan

högtidligen av lägerkommendanten överlämnades till vår lägerchef, fröken Fischer. Musikkåren spelade de svenska och tyska nationalsångerna, och så blev den olympiska sommarsagan slut för de svenska gymnasterna.

Då vi på kvällen avreste från Wustermark hade en stor del av traktens befolkning infunnit sig på stationen och vinkade farväl.

I Sassnitz överraskades vi åter liksom vid ankomsten med musik, så tyskarnas uppmärksamhet mot de svenska gymnasterna var sålunda lika stor från första till sista ögonblicket, och resan har för oss alla blivit ett oförgätligt minne.

Ellen Rothpfeffer.